

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

**Сергій КОТЛОВИЙ
Надія ПАВЛИК
Наталія СЕЙКО
Світлана СИТНЯКІВСЬКА**

*Методичні рекомендації до виконання практичних завдань
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОП «Соціальна робота» з освітньої компоненти*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В КОНФЕСІЯХ

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2023**

УДК 37.013.42 (038)

ББК 74,6 (92)

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Житомирського державного університету імені Івана Франка
від 27.01.2023 р., протокол №2.*

Рецензенти:

Ірина БІЛЕЦЬКА – доктор педагогічних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Ольга СИДОРЕНКО – кандидат психологічних наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

Ольга ІЛІНА – кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка.

Соціальна робота в конфесіях

C48 Методичні рекомендації до виконання практичних завдань для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОП «Соціальна робота» / автори: Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 39 с.

ISBN

У методичних рекомендаціях представлено матеріали з курсу «Соціальна робота в конфесіях», необхідні для підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів бакалаврату спеціальності 231 «Соціальна робота». Методичні рекомендації можуть бути використані для проведення практичних занять в очній, змішаній та дистанційній формах навчання.

Методичні рекомендації призначаються студентам – майбутнім бакалаврам соціальної роботи, викладачам ЗВО, керівникам виробничих практик студентів гуманітарних спеціальностей, недержавним організаціям в соціальній сфері.

© Котловий С.А., 2023

© Павлик Н.П., 2023

© Сейко Н.А., 2023

© Ситняківська С. М., 2023

© ЖДУ імені Івана Франка, 2023

ЗМІСТ

1. ВСТУП
2. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ
3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА В КОНФЕСІЯХ»

5. МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1. Тема: Сутність і загальні конфесійні характеристики соціальної роботи.

Практичне заняття №2. Класифікація релігійних конфесій та їх соціальна діяльність.

Практичне заняття №3-4. Розробка спільних з конфесійними організаціями проектів. Спільна реалізація проектів соціального спрямування.

Практичне заняття №5. Соціально спрямована діяльність римо-католицької та греко-католицької церков в Україні.

Практичне заняття №6. Сутність, принципи та основні поняття релігійної доброчинності.

Практичне заняття № 7. Тема: Соціальна концепція ісламських релігійних організацій в Україні.

Практичне заняття № 8. Соціально спрямована діяльність іудейських (єврейських) громадських організацій України.

Практичне заняття № 9. Соціально спрямована діяльність конфесійних організацій у Збройних Силах України.

Практичне заняття №10. Соціально спрямована діяльність релігійних конфесій (регіональний контекст).

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ВСТУП

Освітня компонента «Соціальна робота в конфесіях» призначена для вивчення майбутніми бакалаврами соціальної роботи як вибіркова навчальна дисципліна, на вивчення якої передбачено 20 годин практичних занять. У структурі практичних занять враховано репродуктивний, продуктивний та творчий рівні засвоєння студентами знань, тому серед завдань, що містяться в практичних заняттях, є завдання на визначення понять, на формулювання власних оцінок, на особисту інтерпретацію явищ та фактів соціальної дійсності, на проектування форм співпраці з релігійними організаціями.

Мета вивчення освітньої компоненти: формування у студентів комплексного уявлення про інститут соціального служіння в сучасному суспільстві, нормативно-правові основи добровільної та благодійної діяльності в Україні, сучасні практики конфесійної підтримки в системі соціальної роботи.

Основними цілями вивчення освітньої компоненти є:

- ознайомлення студентів з видами конфесійних організацій в Україні ;
- розкриття конституційно-правового статусу конфесійних організацій в Україні;
- вивчення особливостей видів релігійних організацій та напрямків, принципів і функцій їх діяльності;
- вивчення особливостей державно-конфесійної взаємодії в системі соціальної роботи.
- ознайомлення з особливостями морально-етичного аспекту соціальної роботи в релігійних організаціях;
- вивчення особливостей організації конфесійної підтримки в системі соціальної роботи;
- ознайомлення з головними моделями, технологіями, принципами, методами та формами співпраці соціального працівника з релігійними організаціями;

- вивчення проблемних аспектів побудови моделі соціальної роботи в релігійних організаціях в сучасній Україні;
- ознайомлення з історією становлення та традиціями милосердя і благодійності в Україні та закордоном;
- ознайомлення з програмами, що реалізуються релігійними та благодійними організаціями на підтримку незахищених верств населення;
- вивчення організаційно-правового регулювання благодійництва і діяльності благодійних організацій;
- ознайомлення зі специфікою соціально спрямованої діяльності різних релігійних організацій.

У результаті вивчення освітньої компоненти «Соціальна робота в конфесіях» майбутній бакалавр соціальної роботи повинен *знати*:

- види конфесійних організацій в Україні;
- конституційно-правовий статус конфесійних організацій в Україні;
- особливості видів релігійних організацій та напрямки, принципи і функції їх діяльності;
- міжнародне та національне законодавство, яке регулює правовідносини у сфері добровільної діяльності;
- особливості державно-конфесійної взаємодії в системі соціальної роботи;
- особливості морально-етичного аспекту соціальної роботи в релігійних організаціях;
- особливості організації конфесійної підтримки в системі соціальної роботи;
- головні моделі, технології, принципи, методи та форми соціальної роботи в релігійних організаціях і конфесіях;
- програми, що реалізуються релігійними та благодійними організаціями на підтримку незахищених верств населення;

- особливості організаційно-правового регулювання благодійництва і діяльності благодійних організацій;
- специфічні особливості благодійної діяльності різних релігійних організацій.

Майбутній бакалавр соціальної роботи повинен уміти:

- визначати конституційно-правовий статус конфесійних організацій в Україні;
- використовувати особливості видів релігійних організацій та напрямки, принципи і функції їх діяльності в соціальній роботі;
- використовувати міжнародне та національне законодавство, яке регулює правовідносини у сфері добровільної діяльності;
- враховувати в соціальній роботі особливості морально-етичного аспекту соціальної роботи в релігійних організаціях;
- використовувати на практиці головні моделі, технології, принципи, методи та форми співпраці з в релігійними організаціями й конфесіями;
- використовувати особливості організаційно-правового регулювання благодійництва і діяльності благодійних організацій;
- використовувати в соціальній роботі специфічні особливості благодійної діяльності різних релігійних організацій.

Соціальні навички (Soft skills), які розвиваються під час вивчення освітньої компоненти «Соціальна робота в конфесіях»:

- критичне мислення;
- уважність до деталей;
- масштабне мислення (уміння бачити загальну картину в цілому);
- здатність логічно і системно мислити;
- багатозадачність;
- уважність до деталей;
- дисциплінованість;
- уміння аналізувати великі об'єми інформації;
- емпатійність, толерантність;
  - уміння працювати в команді.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Модуль І. Зміст та форми соціальної роботи в конфесіях.

Тема 1. Поняття державно-конфесійної взаємодії в системі соціальної роботи. Об'єкт і предмет вивчення курсу „Соціальна робота в конфесіях”. Категорійно-поняттєва база курсу „Соціальна робота в конфесіях”.

Тема 2. Нормативно-правові засади соціально-конфесійної діяльності. Конституційно-правовий статус конфесійних організацій в Україні. Міжнародне та національне законодавство, яке регулює правовідносини у сфері добровільної діяльності. Державно-конфесійна взаємодія в системі соціальної роботи.

Тема 3. Класифікація та зміст діяльності релігійних організацій в Україні. Окремі релігійні організації як новоутворення в соціальній структурі сучасного українського суспільства. Види релігійних організацій та напрямки і принципи та функції їх діяльності. Особливості православ'я, католицизму та протестантизму.

Тема 4. Роль держави та соціальних служб у забезпеченні світоглядних, моральних та правових аспектів гуманізму. Соціальне служіння: поняття, форми, суб'єкти взаємодії. Історія становлення традиції милосердя та благодійності в Україні та закордоном. Морально-етичний аспект соціальної роботи в релігійних організаціях. Егоїзм та альтруїзм як протилежні принципи поведінки людини.

Тема 5. Конфесійні підходи до соціальної допомоги і підтримки. Становлення і розвиток конфесійних підходів до проблем допомоги і підтримки. Організація конфесійної підтримки в системі соціальної роботи.

Тема 6. Аксиологічні засади соціально-конфесійної діяльності. Норми і цінності як джерело соціальної роботи в релігійних організаціях. Принципи, методи та ціннісні засади соціальної роботи в релігійних організаціях.

Тема 7. Моделі і технології соціальної роботи в конфесіях. Головні моделі та технології соціальної роботи в релігійних організаціях та кофесіях, їх характерні ознаки. Проблеми побудови моделі соціальної роботи в релігійних організаціях в сучасній Україні.

Тема 8. Діяльність благодійних організацій у соціальній роботі. Програми, що реалізуються релігійними та благодійними організаціями на підтримку незахищених верств населення. Організаційно-правове регулювання благодійництва і діяльності благодійних організацій.

Тема 9. Інформаційно-технологічне забезпечення соціально-конфесійної діяльності. Розбудова та становлення інформаційної діяльності благодійних організацій, служб і фондів. Віртуальний простір благодійної та соціальної діяльності конфесій. Сайти та блоги конфесійних організацій.

Тема 10. Благодійна і фандрейзингова діяльність релігійних організацій в Україні. Специфіка благодійної діяльності різних релігійних організацій. Практика благодійної діяльності соціально-конфесійної діяльності в Україні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА В КОНФЕСІЯХ»

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка університетською шкалою		за	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
				Оцінка	Пояснення
Екзамен	Залік				
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками	
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок	
		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків	
<i>Задовільно</i>		60-63	E	виконання задовольняє мінімальним	

				критеріям
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = 100\%$
Сума	100

МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: Сутність і загальні конфесійні характеристики соціальної роботи

План заняття:

1. Історичне підґрунтя релігійної благодійності в Україні та світі.
2. Соціальні працівники як співпартнери релігійних організацій у соціальному захисті окремих груп населення.
3. Нормативно-правові засади соціальної діяльності релігійних організацій в Україні.

Завдання №1. Подайте визначення поняття «благодійність».

Завдання №2. Наведіть приклад релігійної благодійності в історії соціального захисту в Україні в минулі століття, за схемою:

1. До якого століття відноситься приклад конфесійної благодійності у соціальній сфері? _____

2. Якою була мета здійснення релігійної благодійності?

---

3. На які соціальні проблеми була спрямована здійснена релігійною спільнотою благодійність?

---

4. Чи може бути цей вид і приклад благодійності використаний в сучасних умовах? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання №3. Назвіть основні види релігійних конфесій, що здійснюють соціально спрямовану діяльність в Україні (5-6 конфесій), та приклади їх соціальних проектів\акцій\видів діяльності. Перелік конфесій розмістіть у рейтинговому вигляді.

Номер у рейтингу	Назва релігійної конфесії	Приклад соціальної діяльності\акції\проекту

Обґрунтуйте рейтинг обраних Вами релігійних конфесій.

Практичне заняття №2
Класифікація релігійних конфесій та їх соціальна діяльність

План заняття:

1. Основні види і типи релігійних організацій в Україні та світі.
2. Соціальні характеристики функціонування основних християнських конфесій в Україні.
3. Нехристиянські конфесії в Україні: специфіка соціально спрямованої діяльності.

Завдання №1. Подайте визначення поняття «християнство». Опишіть власне бачення соціальної місії християнства в Україні (до 10 речень).

Завдання №2. Перегляньте веб-сторінки (або ж сторінки на Facebook) найбільших церков і деномінацій в Україні (3 на вибір), наприклад:

<http://ugcc.ua/> - Українська греко-католицька церква

<https://www.pomisna.info/uk/> - Православна Церква

України

<https://www.facebook.com/roman.catholic.church.ua/> -

сторінка на ФБ Римо-католицької церкви України

<https://www.baptyst.com/> - Церква євангельських християн-баптистів в Україні.

Наведіть приклади соціально спрямованої діяльності цих релігійних конфесій, проаналізувавши новини на їх Інтернет-сторінках за останні кілька місяців.

Церква \ деномінація	Дата і місце новинної інформації про соціально спрямовану діяльність	Сутність і зміст соціально спрямованої діяльності

Охарактеризуйте найбільш значущу, на Вашу думку, соціальну подію\акцію\проект, здійснену обраною Вами релігійною конфесією. Поясніть соціальне значення цієї акції\діяльності\проекту як соціальної місії обраної церкви\деномінації (6-8 речень).

Практичне заняття №3-4

Розробка спільних з конфесійними організаціями проектів.

Спільна реалізація проектів соціального спрямування.

План заняття:

1. Вироблення стратегії спільних соціальних проектів з релігійними конфесіями
2. Визначення проблем і потреб спільних проектів та шляхів їх реалізації

Завдання №1. Оберіть 5 ефективних, на Вашу думку, ідей для спільних соціальних проектів з релігійними організаціями, церквами чи деномінаціями. Опишіть означені ідеї обсягом до 300 знаків (2 речення)

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

_____

4. _____

_____

_____

5. _____

_____

_____

_____

Завдання №2.

Визначені Вами у завданні №1 ідеї внесіть до таблиці і охарактеризуйте ці ідеї за поданими в таблиці характеристиками

Ідея для спільного з релігійними організаціями проекту	Чому це є проблемою?	Коли з'явилася ця проблема?	Кого стосується ця проблема?	Як проявляє себе ця проблема?

Завдання №3. Для розробки спільного з релігійними організаціями проекту Вам необхідно провести опитування, яке б дало змогу визначити, наскільки актуальною є Ваша ідея та яким чином можна зібрати ресурси для її реалізації, використавши благодійну підтримку обраної Вами релігійної конфесії. Складіть опитувальник на 5 питань для визначеної Вами групи респондентів за поданою нижче схемою.

1. Звернення до респондентів (до 300 знаків)

Питання 1 закритого типу:

Варіанти відповідей (а,б,в,г)

Питання 2 закритого типу:

Варіанти відповідей (а,б,в,г)

Питання 3 закритого типу:

Варіанти відповідей (а,б,в,г)

5. Питання 4 відкритого типу:

---

2. Питання 5 рейтингового типу:

Шановний респонденте! Оцініть, будь ласка, від 1 до 7 значущість.....

Обрана характеристика (риса, ознака, якість)	Бал
--	-----

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Завдання №5. Розробка інформаційних продуктів на підтримку спільного з релігійними конфесіями соціального проекту.

Для підтримки спільного з релігійними організаціями проекту в громаді Вам необхідно розробити інформаційні продукти – веб-сторінки, інформаційні буклети, газетні й журнальні статті, блоги тощо.

Розробіть флаєр для роздачі під час масового міського свята з метою інформування населення про спільну з релігійною організацією акцію, присвячену реалізації ідеї соціального проекту проекту. Нижче (або у вигляді додаткового файлу у форматі pptx) подайте макет такого флаєра/

Завдання №4.

Для розробки успішного спільного з релігійними конфесіями проекту Вам необхідно чітко розуміти реальний стан поінформованості суспільства й місцевої громади про обрану Вами соціальну проблему та ідею залучення до її вирішення релігійних організацій (оберіть одну з представлених Вами у Завданні №1). З цією метою виконайте такі завдання:

4.1.: З'ясуйте, які Інтернет-сайти прямо стосуються обраної спільної соціальної проблеми і подайте нижче їх список і назви

4.2.: Визначте, наскільки активно обговорюється обрана Вами спільна соціальна ідея в соціальних мережах і як її оцінюють учасники обговорення. Подайте нижче характеристику цього обговорення.

4.3.: Визначте, які місцеві чи загальноукраїнські засоби масової інформації висвітлюють матеріали, прямо пов'язані з ідеєю залучення релігійних організацій до вирішення обраної Вами проблеми. Прокоментуйте 2 статті в ЗМІ, присвячені цій ідеї.

Назва статті 1.

Коментар до статті (до 10 речень):

Назва статті 2.

Коментар до статті (до 10 речень):

Практичне заняття №5
Соціально спрямована діяльність римо-католицької та греко-католицької церков в Україні

План заняття:

1. Історичне становлення римо-католицької та греко-католицької церков в Україні.
2. Соціальні проекти Української греко-католицької церкви.
3. Соціально спрямована діяльність Римо-католицької церкви в Україні

Завдання №1. Подайте визначення понять «соціальна місія», «унія», «католицизм» у контексті соціальної місії римо-католицької та греко-католицької церков в Україні.

Соціальна місія –

Унія –

Католицизм –

Завдання №2. Перегляньте текст виступу Папи Римського Франциска II до Всесвітнього дня бідних за посиланням: <https://www.vaticannews.va/uk/pope/news/2019-06/vsesvitnij-den-bidnyh-papa-zaklykaye-povertaty-yim-nadiyu.html>. Дайте відповіді на такі питання:

- 1) Які саме соціальні групи зазначені у виступі Папи Римського як такі, що потребують соціального захисту?

---

2) Які поняття, терміни і дефініції соціальної роботи присутні у виступі Папи Римського?

---

3) В чому Папа Римський вбачає місію волонтерства в допомозі соціально незахищеним групам населення?

---

4) Познайомтеся з філантропічною діяльністю згаданого у виступі Папи Римського Жана Ваньє (за посиланнями: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D0%B0%D0%BD_%D0%92%D0%B0%D0%BD%D1%8C%D1%94, https://zik.ua/news/2019/05/07/pomer_vydatnyy_frantsuzkyy_filosof_ta_aktivist_zhan_vanie_zasnovnyk_1566943, та ін.). Чому діяльність цього вченого і благодійника викликає суперечливі оцінки в медіях?

Завдання №3. Вкажіть основні види діяльності громадської організації «Карітас Україна» (УГКЦ), пов'язані з допомогою соціально незахищеним прошаркам населення. Оцініть можливості долучення соціальних установ та організацій до названих Вами напрямів діяльності Карітас. Результати внесіть до таблиці.

Напрям діяльності організації «Карітас Україна»	Які соціальні служби, установи та організації можуть бути долучені до проекту

Завдання №4. Користуючись офіційними сайтами УГКЦ та Римо-католицької церкви в Україні (наприклад, <https://www.facebook.com/roman.catholic.church.ua/>, <http://ugcc.ua/> тощо), а також іншими віртуальними медіа, наведіть приклад найбільш успішного соціального проекту названих конфесій за останні півроку. Опишіть (коротко, до 7 речень) сутність та результати відзначеного Вами проекту. Обґрунтуйте перспективність участі соціальних установ, закладів, працівників у цьому проекті.

Практичне заняття №6.
Сутність, принципи та основні поняття релігійної
доброчинності

План заняття:

1. Визначення сутності доброчинності та основних суміжних понять
2. Основи теорії доброчинності за участі релігійних конфесій: принципи, завдання, напрямки діяльності.

Завдання №1. Сформулюйте нестандартні визначення провідних понять і термінів теорії доброчинності (на вибір 3 поняття):

*Бенефіціар, Благодійна діяльність, Благодійний грант, Благодійник,
 Благодійна пожертва, Волонтер, Грант, Донори, Меценат,
 Спонсор, Філантроп.*

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

1. Наведіть три провідні, на Вашу думку, відмінності між поняттями (на вибір одне протиставлення):

Меценат – філантроп

Спонсор – меценат

Благодійник – спонсор

Волонтер – філантроп

Результати подайте у таблиці.

--	--

Завдання №2. Наведіть приклади релігійної благодійності, релігійного волонтерства, та релігійного спонсорства:

1. Релігійна благодійність:

---

2. Релігійне волонтерство

---

2. Релігійне спонсорство

Завдання №3. Створіть власну концепцію доброчинності із залученням релігійних організацій (церков і деномінацій) (5-6 позицій, виходячи з реальної соціальної, політичної й релігійної ситуації в Україні).

Результати подайте у таблиці.

№	Перелік позицій власної концепції доброчинності із залученням релігійних організацій (церков і деномінацій)
1	
2	
3	
4	
5	

Практичне заняття № 7

Тема: Соціальна концепція ісламських релігійних організацій в Україні

План заняття:

1. Іслам в Україні
2. Моральні якості мусульманина як основа соціальної концепції ісламу
3. Соціально спрямована діяльність мусульман України

Завдання №1. Подайте визначення таких понять:

Іслам –

Мусульманство –

Імам –

Муфтіят –

ДУМК -

Завдання №2. Проаналізуйте регіональну та змістову специфіку мусульманської спільноти України.

В яких регіонах мешкає найбільша кількість мусульман?

Які громадські організації здійснюють соціально спрямовану діяльність мусульман України?

Які моральні якості мусульманина визначаються соціальною концепцією ісламу?

Що таке «адаб»?

Завдання №3. Переглянувши відеовиступ Деї Хан «Невідоме про дітей-мусульман у Європі» на платформі Ted Talks

(https://www.ted.com/talks/deeyah_khan_what_we_don_t_know_about_europe_s_muslim_kids?referrer=playlist-misconceptions_of_islam_and_mu&language=en#t-903041), дайте відповідь на питання:

В чому полягає відмінність між офіційною соціальною концепцією ісламу і реальністю, описаною у виступі Деї Хан?

Завдання №4. Наведіть приклади соціально спрямованої діяльності Ісламських культурних центрів, ГО «Альраїд» та ЖО «Мар`ям» у регіонах України (3-4 приклади)

Ісламський культурний центр:

ГО «Альраїд»:

ЖО «Мар`ям»:

Практичне заняття № 8
Соціально спрямована діяльність іудейських (єврейських)
громадських організацій України

План заняття:

1. Єврейська спільнота в Україні та її релігійні характеристики.
2. Організація «Сохнут» та її соціальна місія.
3. Соціальний проект «Кешер» в Україні.
4. Соціальна діяльність організації «Хесед».

Завдання №1. Подайте визначення таких понять:

Іудейство -

Хасидизм -

Каббала -

Сфірот -

Завдання №2. Проаналізуйте зміст провідних єврейських свят, та зазначте їх соціальне значення для іудейської спільноти України. Відомості впишіть до таблиці.

Назва традиційного свята	Коли і як святкують	Соціальний зміст свята
Рош-га-Шана		
Ханука		
Пурім		
Песах		

Завдання №3. Зазначте основні напрями соціальної діяльності громадської організації «Хесед» в Україні. Результати представте в таблиці.

Соціальна програма в організації «Хесед»	Зміст соціальної програми

Завдання №4. Перегляньте відеовиступ Юлії Бача на тему «Зверни увагу на ненасильницький опір» на платформі Ted Talks

(https://www.ted.com/talks/julia_bacha_pay_attention_to_nonviolence#t-170256) та подайте відповіді на такі питання:

- 1) В чому, на Вашу думку, полягає проблема соціального захисту євреїв від терористичної загрози?

---

2) Поясніть, в чому полягає значення ненасильницького опору в досягненні соціального миру для єврейської держави?

Завдання №5. Враховуючи відносну закритість іудейської соціальної спільноти від інших релігійних спільнот, зробіть висновок про можливість співпраці соціальних працівників з єврейськими громадськими організаціями в Україні, та про форми і методи такої співпраці.

Практичне заняття № 9
Соціально спрямована діяльність конфесійних організацій у
Збройних Силах України

План заняття:

1. Загальна характеристика співпраці ЗСУ і релігійних конфесій
2. Релігійна ситуація в ЗСУ
3. Релігійні потреби військовослужбовців ЗСУ та заходи релігійного змісту в ЗСУ.

Завдання №1. Подайте визначення таких понять:

Капелан -

Морально-психологічний клімат –

Гібридна війна –

Рада у справах душпастирської опіки –

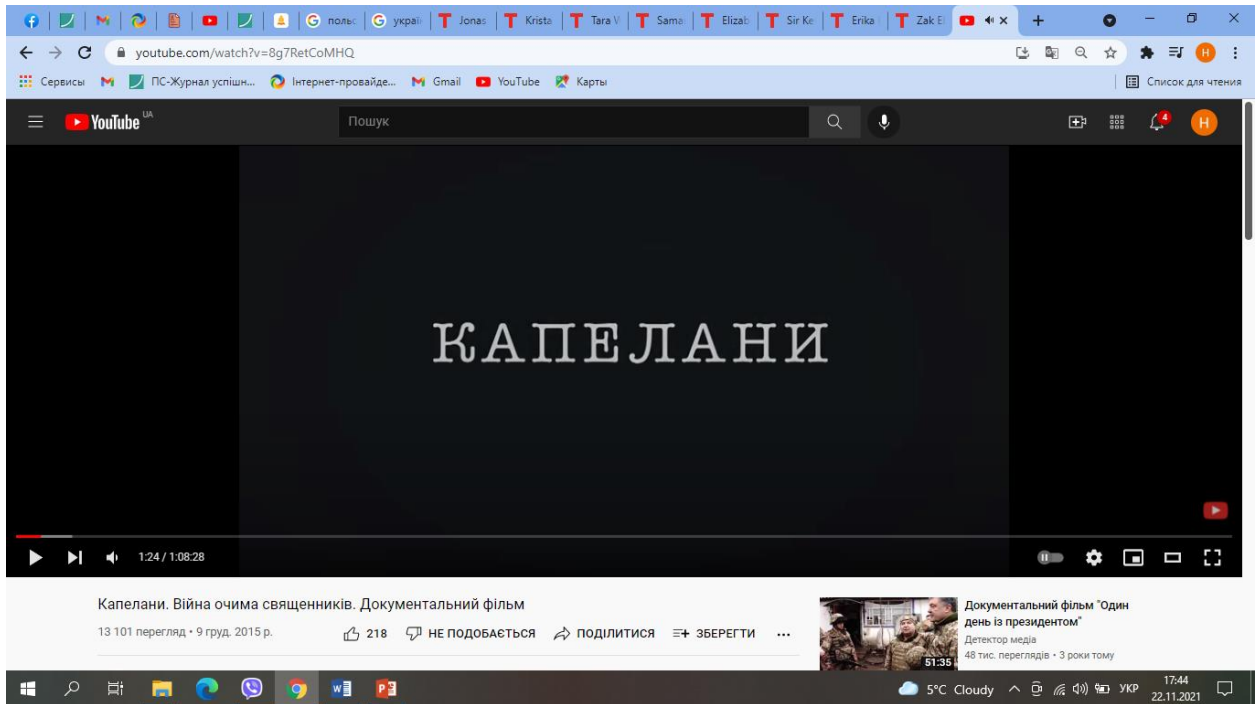
Завдання №2. Проаналізуйте основні напрями військово-релігійного співробітництва релігійних конфесій та ЗСУ і результати впишіть в таблицю.

Напрямок військово-релігійного співробітництва	Його зміст та приклади реалізації
задоволення релігійних потреб військовослужбовців Збройних Сил України та членів їхніх сімей	

духовне, культурне, моральне та патріотичне виховання	
турбота про збереження моральності у військових колективах, профілактика правопорушень	
збереження, відродження і розвиток історичної та культурної спадщини	
соціальна діяльність церков (релігійних організацій), підтримка інституту сім'ї	
діалог з Міністерством оборони України та органами військового управління з питань, значущих для церков (релігійних організацій) і суспільства загалом	
участь у миротворчих операціях в складі національних контингентів	

Завдання №3. Перегляньте документальний фільм «Капелани» (<https://www.youtube.com/watch?v=8g7RetCoMHQ&t=19s>)

Та дайте відповіді на такі запитання (1-2 речення на кожне запитання):

I. Місія капеланства в ЗСУ.

- 1) в чому, на Вашу думку, полягає основна *соціалізаційна* місія капеланів?
- 2) в чому, на Вашу думку, полягає основна *морально-психологічна* місія капеланів?
- 3) в чому, на Вашу думку, полягає основна *соціально-профілактична* місія капеланів?
- 4) в чому, на Вашу думку, полягає основна *соціально-реабілітаційна* місія капеланів?

II. Особистість військового капелана.

- 1) Які особистісні риси повинен мати військовий капелан? Чому?
- 2) Яку освіту повинен мати військовий капелан? Чому?
- 3) Чи існують вікові обмеження на посаду військового капелана? Чому?
- 4) В чому особливості діяльності капеланів в українських Збройних Силах, на відміну від військового капеланства в зарубіжних країнах?

III. Церква і капелани.

- 1) Представники яких релігійних конфесій складають групу військових капеланів в Україні? Чому саме ці конфесії?
- 2) Якими нормативними документами регламентується діяльність військових капеланів в ЗСУ?
- 3) Чому окремі релігійні конфесії не мають офіційних посад військових капеланів в ЗСУ?

Практичне заняття №10
Соціально спрямована діяльність релігійних конфесій
(регіональний контекст)

План заняття:

1. Основні види і типи релігійних організацій на Житомирщині.
2. Соціальні проекти релігійних конфесій на території Житомирської області.
3. Можливості залучення релігійних конфесій області до соціального захисту населення.

Завдання №1. Подайте визначення таких понять:

Соціальний проект...

Соціальний захист....

Соціально-психологічна підтримка....

Соціальна профілактика....

Завдання №2. Подайте перелік основних релігійних конфесій, що діють на території Житомирської області, та короткі відомості про них.

Результати впишіть до таблиці.

Релігійна конфесія, що діє на території Житомирщини	Короткі відомості про релігійну конфесію

Завдання №3. Проаналізуйте можливості соціально спрямованої діяльності місцевих релігійних організацій у різних сферах людського життя в нашій області, та наведіть приклади реалізації такої діяльності – за матеріалами Інтернет-джерел. Результати внесіть до таблиці.

Приклади соціально спрямованої діяльності релігійних організацій у різних сферах людського життя в нашій області

<i>Сфера людського життя</i>	<i>Приклади соціально спрямованої діяльності релігійних конфесій</i>
Соціально-комунікативна сфера	
Соціально-захисна сфера	
Соціально-економічна сфера	
Соціокультурна сфера	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть К.: УДЦССМ, 2001. 344 с.
2. Бех В. П. Цілісність соціальної роботи: методологічні, теоретичні та праксеологічні аспекти // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. 2002. № 1. С. 25–40.
3. Ганулич П.В. Соціальна діяльність Адвентистів сьомого дня в міжнародному контексті // Актуальні питання міжконфесійних відносин. К., 2005. С.157- 160.
4. Добročинність в Україні: минуле, сучасне, майбутнє [Текст]. К.: Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт», 2008. 55 с.
5. Довідник громадських організацій України [Текст]. К.: Ресурсний центр розвитку громадських організацій «Гурт», 2007. 384 с.
6. Колодний А.М. Релігійний плюралізм і проблеми благодійництва //Актуальні питання соціально значущої діяльності Церкви і релігійних організацій в Україні. К., 2004. С.10-15.
7. Малколм П. Сучасна теорія соціальної роботи / Пер. з англ. П. Майнзюк. К., 2000. 456 с.
8. Пріоритети державної політики в галузі свободи совісті: шляхи реалізації. К., 2007. С.121-127.
9. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А. Й. Капської, І. М. Пінчук, С. В. Толстоухової. К., 2000. 260 с.
10. Соціальна робота: Хрестоматія. К.: ДЦССМ, 2001. 396 с.
11. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін; За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. К.: Наук. світ, 2003. 233 с.
12. Суспільне буття релігії і Церкви // Релігійна панорама. 2007. №8-9. С.3.

13. Тюптя Л. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб [Текст] / Л. Т. Тюптя, І. З. Іванова. К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. С. 264-289.

Додаткова

1. Андрущенко В.П. Соціальна робота. Хрестоматія. Кн. 3. К., 2002.

3. Капська А. Й., Безпалько О. В., Майнова Р. Х. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи. К., 2002. 213с.

4. Семигіна Т., Грига І. Робота з конкретними групами клієнтів. К.: Видавничий дім “КМА”, 2004. Т. 3.

5. Семигіна Т., Грига І. Теорії і методи соціальної роботи. К.: Видавничий дім “КМА”, 2004. Т. 2.

6. Соціальна робота в Україні. Навчальний посібник / За ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. К.: ЦНЛ, 2004.

7. Соціальна робота в Україні. Теорія і практика / За ред.. А. Я. Ходорчук. К.: ДЦССМ., 2002. Ч. 1 – 5.

8. Тюптя Л. Т., Іванова Л. Б. Соціальна робота: теорія і практика. К.: Знання, 2008.

9. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. К.: ЦНЛ, 2006.

Інтернет ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.

3. Библиотека Гумер [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.gumer.info/>

4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: www.dnrb.gov.ua.

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.